

Българска ТОРА

Издание на Съюза на лесовъдите в България

ISSN 1312-7055

Брой 4 (63), год. XIII, октомври 2017 г., София 1303, ул. "Антим I" №17
www.bulgarian-foresters.org e-mail: bgora@abv.bg

Съхнене на горите - предизвикателства и решения

Каламитетът на короядите: митове, история, причини, решения

Няма съмнение, че лесовъдската колегия е изправена пред огромно предизвикателство - съхнат иглолистните гори в България. Най-тревожен е проблемът в Южна България - Родопите, Осоговската планина, Средногорието, част от склоновете на Стара планина. До неотдавна се смяташе, че съхненето е проблем само на горските култури на 30-50-годишна възраст, разположени в долния пояс на дъбовите гори (до 700 м н.в.). Но вече е констатирано развитие на този процес и в средния планински пояс на горите от бук и иглолистни (над 700 м), като обхваща и естествени иглолистни гори, голяма част в дозряваща възраст. Съхненето в иглолистните гори е причинено от вредители (основно корояди) при белия бор и патогени (главен причинител *Sphaeropsis sapinea*) предимно при черния бор. И в двата случая вредителите и патогените се развиват при физиологично отслабване на дървото. Този процес е в пряка зависимост от екологичните фактори. Трябва да се знае, че през лятото и есента на 2012 и 2013 г. има продължително засушаване и екстремно високи температури. През октомври на 2014 и март 2015 г. падат обилни мокри снегове, нанесли огромни поражения на горите в Родопите. Тези фактори са главната причина за динамичното развитие на вредителите и патогените, като понастоящем "ударът" е нанасян от върховия корояд.

Въпросът с масовото (каламитетно) развитие на короядите вълнува не за първи път нашата лесовъдска колегия и общественост. Още в зората на организира-

ното лесовъдство у нас този проблем се появява не от нищото, а от биологията и екологията на гората, но и от умелата или неумелата човешка намеса. През 1897 г. в своя годишен отчет окръжният горски инспектор в Кюстендилски окръг Йордан Митрев отбелязва: "На 9-ти април 1892 г. силна буря в Рилската планина събаря стотици хиляди смърчови дървета и предимно по-старите, които по липса на средства не са отсечени и издавдени от насажденията. Монастирските власти все ми обещаваха, но на дело нищо не свършиха. След бурята община съзна грешката си, но за да я поправи, трябваше да прави големи парични жертви, а това не бе по сила.

Падналите дървета и сухите лета през 1893-1894-1895 г. способстваха да се развъдят с милиарди корояди (*Tomicidae*) и днес благодарение на това нехайство на монастирските власти цялата гора се застрашава от пълно изсъхване."

Сериозни проучвания върху видовия състав, разпространението и мерките за борба с короядите в периода 1924-1938 г. извършва и Петър Чорбаджиев.

С изключителна дълбочина се отличават изследванията на проф. Методи Русков (1928, 1937) върху биологията, екологията и разпространението на короядите, връзката между отгледните (наречени от него възпитателни) сечи, появата на повреди от екстремни природни фактори като ветрове, снегове, ледове и градушки и масовата проява на короядите. От голяма важност за практиката са и неговите разработки за борба с короядите при нормална здрава гора и при преминаването им в ка-

ламитет. Здравословните проблеми в нашите гори проф. Русков свързва с провеждането или липсата на определени лесовъдски мероприятия, като отбелязва, че щетите от биотичните и абиотичните промени са най-силни в гъстите неотгледани около 50-годишни насаждения. Към тези проучвания се отнася и капиталният труд на Тодор Димитров и Асен Биолчев (1936) "Принос към изучаване поврежданията в нашите гори (лесоохранен очерк)", в който е очертана връзката между пълнотата на насажденията, тяхната възраст, извеждането на отгледните сечи, честотата и силата на учредленията от биотични и абиотични фактори.

Върху тази основа новото поколение специалисти по лесозащита от институтите и практиката (професорите Димитър Стефанов, Бонко Заев, Георги Ганчев, ст.н.с. к.с.н. Марин Керемидчиев, д-р Васил Вътров) разработват добрата българска практика за спривяне с последиците от природните бедствия и недопускане на каламитетната проява на короядите. Типичен пример е усвояването на обширни масиви, обхващащи ивици с обща дължина 70 км, площ 40 000 дка и запас - 1 040 000 м³ повалена дървесина, при смерча от 29 май 1961 година. Частично или напълно са засегнати Горските стопанства във Вищерица, Чехльово, Велинград, Ракитово, Широка поляна, Хвойна, Беглика. Огромна по машабите си дейност - усвояването и извъзването на поразената дървесина, почистването на сечищата, новото залесяване и опазването на култури те, е извършена за няколко

години. Всичко това показва, че проблемът с короядите не е нов за нашата лесовъдска практика, а се дължи на подценяването на онова теоретично и практическо богатство, завещано от поколения български лесовъди.

Виновни ли са българските лесовъди, че са създали дванадесет милиона декари нови гори? Още през 1882 г. специални комисии определят площите за залесяване, по-късно се създават бюрата за укрепяване на пороищата, бреговете на реките и поройните буйни суходолия и дерета, а иглолистните дървесни видове се налагат като най-подходящи за целта според практиката на Европа. След 1944-1947 г. започва строителството на големите язовири у нас. На 26 януари 1949 г. е одобрен проектът за строителството на най-голямото у нас хидротехническо съоръжение - "Искър", с планиран работен - 520 млн. м³, и резервен обем - 60 млн. куб. метра.

За предпазването му от затлачване са създадени десетки хиляди декари иглолистни защитни култури. Петдесет години след откриването на яз. "Искър" е установено, че благодарение на отлично изградената система от противоерозионни залесявания само 15 % от предвидения за затлачване обем е запълнен. Подобни залесявания има и около другите големи язовири - "Александър Стамболийски", "Копринка", "Кърджали", "Студен кладенец", "Студена" и други.

От страна, в много райони приличаща на пустиня, нашата родина се превръща в красива китна градина. Нека спокойно и професионално да вземем поука от грешките, допуснати в миналото и настоящето, за да престанат кръсъците и неоправданите обвинения, за да вървим безшумно по пътя на едно истинско творчество и горскостопански напредък. Лесовъдите винаги са успявали да се справят и с най-тежките проблеми, възникващи в нашата горскостопанска практика, и сме убедени, че ще се справят и сега.

Фитосанитарни проблеми при изкуствените иглолистни култури в района на ЮЦДП - Смолян

На стр. 2

Съхнене и възстановяване на иглолистните култури в ДГС - Брезник

На стр. 3

Новата учебна година в Лесотехническия университет

На стр. 4

ДГС - гр. Сандански - домакин на срещата на лесовъдите ветерани от Благоевградска област

На стр. 5

Повеля на времето

Съхненето в горите безспорно сега е проблем, който стои със страшна сила и отговорност пред лесовъдската колегия. И пред който не може и не трябва повече да затваряме очи. Да се говори високо и велегласно, че нашето горско дело се развива добре, когато сме изправени пред такъв значим за горското стопанство у нас проблем, би означавало да надхвърляме собствените си възможности и да нямаме критерии за оценка на действителността.

Българските лесовъди се тревожат за това състояние на горите. Те полагат и ще полагат и занапред необходими усилия за справяне с този тежък проблем, защото в техни ръце са съдбините на българското горско стопанство.

Нека спокойно и професионално да вземем поука от грешките, допуснати в миналото и настоящето, за да престанат кръсъците и неоправданите обвинения, за да вървим безшумно по пътя на едно истинско творчество и горскостопански напредък. Лесовъдите винаги са успявали да се справят и с най-тежките проблеми, възникващи в нашата горскостопанска практика, и сме убедени, че ще се справят и сега.

Нека предизвикаме едно честно и открыто разглеждане на всички въпроси като предпоставка за успешно справяне с възникналите проблеми в нашата горскостопанска дейност.

Б

Съхнене на горите - предизвикателства и решения

Каламитетът на короядите: митове, история, причини, решения

(От стр. 1)

Всичко това е плод на всеотдайната дейност на лесовъдската колегия, хилядите работници от горското стопанство и целия народ. Нашите предци не са работили за ордени, медали и други отличия, а с ясното съзнание, че дават своя труд за бъдещето на своите деца и страната, и се радваха на плодовете на своя труд.

В края на 1989 г. площта на новите гори достига 1 200 000 ха, което е почти една четвърт от горите на България. Особено интен-

тивно залесителният процес се развива в периода 1945-1986 г., когато са създадени почти 12 млн. дка горски култури, като половината от тях са от иглолистни дървесни видове извън естествения ареал на разпространение.

В тези култури е съсредоточен огромен запас от дървесина, който при навременно извеждане на съответните отгледни сечи може многократно да се увеличи. Дали наши лесовъди са действали без съобразяване с някои законо-

мерности, както ги обвиняват някои "експерти"? Фактите показват, че в много отношения те се осланят на научните достижения и практиките на другите европейски страни. След края на Втората световна война нуждите от дървесина, най-вече от иглолистна, в Европа рязко нарастват и тогава френската и италианската лесовъдска мисъл и практика доказват, че иглолистните култури, създадени извън естествения ареал на разпространение на видовете, по силата на важния екологичен за-

кон, наречен "ефектът на изместването", през първите 25-40 години са с изключително бърз растеж и висока производителност. Което означава, че при съкратени турнуси дават значително количество дървесина. За висока продуктивност на иглолистните видове, изнесени извън естествения им ареал на разпространение - под 250-300 м н.в., проучванията, включително и у нас, в периода 1977-1988 г. (Костов, К. и колектив, 1988) показват, че при черния бор запасът достига до

390 м³/ха на 20-23-ата си година, а белият бор - 140-204 м³/ха на 18-19-ата година.

Създаденото от нашата лесовъдска колегия и хилядите горскостопански труженици, а в много случаи и с доброволния труд на цялото население, получава висока оценка от изтъкнати специалисти, посетили нашата страна. Несъмнено са допусканни и грешки при избора на производите за залесяване, но най-вече - при последващото стопанисване на създадените гори и подценяването

на съществуващата добра лесовъдска практика. Както виждаме от последните професионални форуми вече е налице волята да се обърнем към тази българска лесовъдска практика и да си спомним, че горската система е имала успехи в овладяване на всеки един от проблемите при силно горско ведомство и всеотдайната работа на лесовъдите.

Доц. д-р Янcho
НАЙДЕНОВ
Инж. Nikola
КАВАРДЖИКОВ

Фитосанитарни проблеми при изкуствените иглолистни култури в района на ЮЦДП - Смолян

През периода 1960-1995 г. лесовъдската колегия от района е създала обширни иглолистни култури. Чрез реконструкциите, борбата с ерозията и залесяването на земеделски земи бе променен значително микроклиматът на големите площи. Първоначално "ефектът на изместването" е добър, но към момента санитарното състояние на тези млади 40-60-годишни насаждения не е задоволително и дори лошо.

В редица публикации се обобщава, че причините за влошеното здравословно състоянието на културите са: неспазване на дадените при залесяването им указания, тези култури са създадени при екстремални условия и турнусът трябва да бъде по-нисък в сравнение с естествените иглолистни насаждения; в някои случаи за залесяванията се извършили шаблонно, без отчитане на типологичните различия; създаването на чисти, едновъзрастни и едноетажни дървости, без съответните отгледни грижи, ги прави неустойчиви към повреди от екстремни природни фактори, насекоми вредители и болести; в повечето случаи изборът и произходът на посадъчните материали по видове и разновидности не е съобразен с действителните условия на месторастенията; тотално унищожаване на местната естествена растителност, в повечето случаи широколистна (издънков произход) и създаване на обширни нови иглолистни дър-

вости; липсата или иенавременно извеждане на отгледните и санитарните сечи в културите; промените на климата, изразени в често повтарящи се сезонни и годишни засушавания.

В резултат на действието на всички тези фактори културите стават податливи на екстремните природни явления, като последният голям стресов фактор, който им нахое не обратими щети, е обилният и тежък снеговалеж през март 2015 г., засегнал обширни горски територии със запас от над 1 млн. м³ дървесина.

Ръководството и експертите от ЮЦДП - Смолян, и на териториалните му поделения предприеха действия по усвояване на повредената дървесина, но капацитетът и възможностите на дърводобивните фирми и предприятията за преработката на дървесината се оказаха крайно недостатъчни. При сегашната организация и структура на горското стопанство и при действието на пазарния механизъм засегнатата дървесина се оказа неатрактивна икономически.

На изпитание бе поставена и новата нормативна база, приета след 2011 г., която показва някои пропуски и несъвършенства. Вследствие на големия обем пряснополована дървесина се създава условия за развитие на насекоми вредители. Значително увеличаване на нападението от групата на короядите - върхов, шестъбъ и типограф, прерастващо в ка-

ламитет, е констатирано в иглолистните култури на територията на ЮЦДП - Смолян. При масовото развитие на короядите методите за борба срещу тях с ловни дървета и феромонови уловки са неефективни. Към септември 2017 г. обемът на съхнешите насаждения е над 180 000 дка с 1.1 млн. м³ стояща маса. На територията на ДГС - Михалково, е констатиран питниковият бръмбар *Glischrochilus quadripunctatus Linnaeus* 1758. Той е естествен враг на короядите от сем. *Ipsidae* и е част от фауната на екосистемата.

Влошаване на санитарното състояние се наблюдава и в естествените иглолистни насаждения с надморска височина над 1100 метра. Нападенията са предимно от върховия корояд и корояда типограф в короядни петна с площ от 1 до 5 дка, в белоборови 60-100-годишни насаждения, с пълнота 0.6-0.8, като възобновяването е от сенкоиздръжливи дървесни видове.

При предварителните проучвания е установено, че короядните петна са предимно в белоборови насаждения с южно изложение и се разширяват концентрично всяка вегетационна година. Причините за развитието на короядите в естествените насаждения са комплексни: налична пряснополована дървесина вследствие на действието на абиотични фактори, иенавременно извеждане на отгледни сечи, престой на отсечената дървесина на

временните складове повече от 30 дена, периоди на силно и продължително засушаване, придружено от високи дневни температури, останъци от дървесина в действащите сечища, неефективна борба с короядите чрез ловни дървета и феромонови уловки.

За ефективно управление на процесите, противачи в насажденията, е необходимо:

- концентриране на дърводобивни фирми и работници за добив на дървесина от санитарните и принудителните сечи през студените (зимните) месеци на годината, когато короядите не са активни;
- премахване на отчисленията от повредена дървесина (абиотичен и биотичен фактор) към фонд "Инвестиции в горите";
- в местата, освободени от иглолистната растителност, да се провеждат мероприятия за борба с неже-

ланата дървесна и храстова растителност;

- залесяването на освободените площи да става където и когато е необходимо и съобразено с действителните условия и микроклиматът;

- навременно извеждане на отгледните сечи и пълно оползотворяване на дървесината в сечищата;

- приоритетно събиране на пряснополованата дървесина в насажденията, като при спазване на сроковете за събиране от дърводобивните фирми да им се изплаща преференция под формата на бонус върху начналната цена на обекта;

- подборът на насажденията, включени за ползване през календарната година, да е на лесовъдски принцип, а не на икономически;

- при извеждането на санитарните сечи в короядните петна да се направи пълно лесопатологична обследване

на прилежащите площи и всички дървета с признаки на заселване от короядите да бъдат отстранени.

- дървообработващите предприятия в близост до горските култури и насаждения да бъдат задължени да прилагат предпазни мерки срещу разселването на короядите - обелване на облитите дървени материали и изгаряне на кората или третирането ѝ с подходящи инсектициди; покриване на стигираните необелени материали със специална мрежа по австрийски метод за интегрирана борба с короядите.

В места с проведените принудителни и санитарни сечи вече е видна трансформация на иглолистната култура в издънково-широколистно насаждение (обикновен бук, габър).

Инж. Здравко БАКАЛОВ
експерт
в ЮЦДП - Смолян

Какво доведе до сегашното състояние на иглолистните гори на Смолянска област

Масовото развитие на короядите по боровете ме предизвика като лесовъд да споделя виждането си за причините за възникване, пропуските и необходимите мерки за намаляване на каламитетното им разпространение.

Обилните мокри снеговалежи на 26 октомври 2014 и 7-8 март 2015 г. повалиха и пречупиха над 1 млн. м³ дър-

весина в ДГС - Златоград, Славейно, Смолян, Смолян, Хвойна, Широка лъка, Михалково, и ДЛС "Извора" - Девин, най-вече в създадените по проекта за борба с ерозията във водосборите на реките Арда и Въча иглолистни насаждения.

За съжаление през 2015 г. въпреки исканията за ускорено събиране на пострадалата дървесина не бяха

предприети адекватни мерки. През същата година бяха направени промени в Закона за горите (отменен е § 78) и след това в Наредба № 8 бе отменено санитарното прочистване и въведени допълнителни изисквания. За разрешаването на сеч в пострадалите гори трябваше да се изгответят и одобряват план-извлечения за всички видове собственост

независимо от площа. Това доведе до голямо удължаване на срока за изготвяне на документацията, проверка на терена, съгласуване с РИОСВ, одобряване, изготвяне на последващата документация и създаване на организация за оползотворяване на пострадалата дървесина. Само за 2015 г. са постъпили над 800 план-извлечения, а за 2016 г. - над

1200. Процедурата за усвояване на пострадалата дървесина също изискваше много време. Допълнителни фактори за забавянето станаха недостатъчната пътна мрежа или недостъпността до участъци.

В много общини не направиха нищо за усвояване на пострадалата дървесина в собствеността си като в Смолян, Златоград, Недели-

но, Баните. Разходите по очертаване на имотите - община собственост, разположена на подготвени кадри, както и споровете в община съвети за вземане на решение, не позволяват дейността по усвояването да се извърши и през 2016 година.

В недържавните гори има два различни момента.

Съхнене на горите - предизвикателства и решения

В гори, възстановени в реални граници, отмяната на § 78 от ЗГ и усложненото изграждане на необходимата документация и свързаните с тях разходи за имотите до 2 ха накара собствениците или наследниците да отказват да

се занимават със стопанисването на възстановените им гори.

В гори, възстановени в съсобственост, са регистрирани сдружения, кооперации и дружества (по ЗЗДД). Там, където има добро ръководс-

тво, необходимата документация се изготвя своевременно и се усвоява наличното количество повредена дървесина. Но усвояването ѝ в недостъпни райони тук също е проблем.

Всички тези причини до-

ведоха до масовото развитие на короядите, за мен вече - каламитет.

Споделям с болката на лесовъд, че поради тромавата нормативна уредба, неадекватна към динамичните процеси на съхненето, вър-

вим след събитията. Необходимо е час по-скоро да се намери опростен начин за залагане на ловни дървета на подходящите места и феромонови примамки и капани на труднодостъпните участъци. За целта трябва да се

заделят целево средства още тази година независимо от собствеността на горите, докато не е станало прекалено късно.

Инж. Стефан БЕРОВ
лицензиран лесовъд

Зам.-министърът Атанас Добрев в ДГС - Ардино

На 21 юли в ДГС - Ардино, и ДЛС "Женда" - поделение на ЮЦДП - Смолян, зам.-министърът на земеделието, храните и горите Атанас Добрев проведе среща по проблема със съхненето на горите. Участие взеха експерти от ИАГ и РДГ в Смолян и Кърджали, ЛЗС - Пловдив, учени от Института за гората при БАН и Лесотехническия университет, областните управители на най-засегнатите от процеса на съхнене територии в страната - Кърджалийска и Смолянска, представители на ЮЦДП. Бяха поканени жур-

налисти, които да осведомят своите читатели за сериозния проблем в горите.

С внимание от присъстващите бе изслушано изказването на акад. Александър Александров, който сподели: "Горите на много места у нас, в т.ч. в Родопите, имат съществен здравен проблем, а възможното лечение е предимно сеч. Според ентомологите, както и експерименталната група, в която участва д-р инж. Борислав Янгъзов - зам.-директор на ДЛС "Женда", короядите настъпват в горите на този район по метър на ден, а из-

съхналите петна се разширяват неравномерно в зависимост от различни екологични фактори. Необходима е спешна човешка намеса - отсичане на изсъхналите дървета и околните, които имат признаки за наличие на корояди. Налага се спиране на плановата сеч и насочване на дейността на държавните горски стопанства към дърводобив в короядните петна. Предстои труден период на сеч, усвояване на дървесина, но обществеността не бива да се беспокои - да оставим лесовъдите да си свършат работата".

Динамика на нападенията от корояди в ДЛС "Осогово"

Белият бор е един от най-широко разпространените дървесни видове в Европа и България. Белият бор (*Pinus sylvestris*) и черният бор (*P. nigra*) образуват естествени горски насаждения в Осоговската планина. Белият бор е един от най-ценните местни иглолистни видове и основен лесообразувател в иглолистния пояс. Първото изкуствено настъпване на вида датира от края на XIX в., когато Йордан Митрев прави началните залесявания на Хисарлька. Най-масовите залесявания с белия и черния бор, включително в района на Кюстендил, са през втората половина на XX в. и са от категорията на противоерозионни или във водосборните на новостроящите се язовири. За територията на тогавашното ГС - Кюстендил, белият бор заема най-голям дял от залесената площ - 27.4 %, като създадените с него участии култури са 10.1 на сто.

Нападнатите от корояди площи се увеличават с всяка следваща година, което свидетелства за задълбочаване на проблема със съхненето на белоборовите иглолистни култури. През 2009 г. заселените от корояди площи са 537 дка, а извършената санитарна сеч е върху 760 декара. През 2010 г. тези показатели съответно са 674 дка и 450 дка, през 2011 г. - 485 дка и 690 дка, 2012 г. - 506 дка и 350 дка, 2013 г. - 1372 дка и 580 дка, 2014 г. - 2405 дка и 1540 дка, 2015 г. - 3156 дка и 2716 дка, 2016 г. - 1711 дка и 2389 дка, до септември 2017 г. - 1137 дка и 1714 декара.

За разминаване в прогнозираните и извършени санитарни сечи най-вероятно основната причина е, че малките по площ, разпръснати короядни петна не са атрактивни за дърводобивните фирми. Смятаме, че за тази дейност в стопанствата трябва да има специализирани звена, особено за залага-

не на ловни дървета, навременната им обработка и извеждането на санитарните и принудителните сечи.

Всяка година се увеличава и количеството на дървесина, добита 100 % от санитарни иглолистни култури.

Борбата с короядите на територията на ДЛС "Осогово"- Кюстендил, се заключава в своевременно извеждане на санитарни сечи и събрязване на видовете за залесяване с оптималния бъдещ състав.

Освободените площи са своевременно залесявани главно със зимен дъб и в редки случаи - с черен бор. В значителна част от освободените при санитарните сечи площи има сравнително добро естествено възобновяване и в неговия състав най-често преобладават зимният дъб, белият и отчасти черният бор. В някои естествено и изкуствено възобновени участъци след 10-ата година отново се появява съхнене, което се дължи на нападения на горския градинар или върховия корояд, а нерядко и от заболявания с различен характер.

За да се минимизират щетите от короядите и да се осъществява навременното откриване на нападенията и оптимизиране на сроковете за обследване на културите и подготовката на план-извлеченията, е разработена система за фитопатологичен мониторинг за наблюдения и контрол върху динамиката на популацията на короядите. Системата включва и повишаване на контрола към инженерно-технически персонал на стопанството за навременно откриване и регистриране на короядните огнища.

Инж. Емилия ИВАНОВА
директор
на ДЛС "Осогово"

Наблюдава се трансформация на иглолистните в широколистни насаждения

нови 1373 дка съхнещи короядни петна. Този процес продължава и през 2017 г., като към 31.08.2017 г. площта на новоинвентаризираните, увредени от корояди, иглолистни гори е 1541 дка с 35 208 м³ стояща дървесина. Съхнат главно белоборовите култури във възрастов диапазон между 40- и 60-годишна възраст.

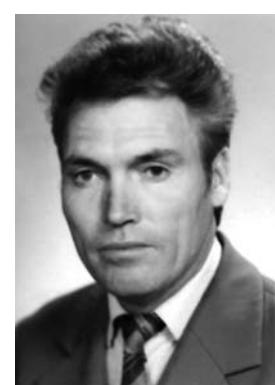
Ръководството и специалистите на Държавното горско стопанство -

Брезник, са предприели необходимото за усвояване на повредената от корояди дървесина. В процедурите по отдаване на ползването на дървесината в района на стопанството с предимство се включват съхнените подотделни. Върху по-голямата част от засегнатите площи вече са проведени 100 % санитарни сечи. В края на август 2017 г. количеството на добитата от санитарни сечи дървесина представлява 71 % от общо добитото количество за годината. Започва подготовката на освободените

площи за възобновяване на културите.

В много подотделни вече се наблюдава добро естествено възобновяване, а там, където се налага, то ще бъде подпомагано съобразно конкретните растежни условия и типовете месторастене. През пролетта на 2018 г. е предвидено залесяване в три подотдела на площ 74 дка, освободена след пълната санитарна сеч в короядни петна.

Инж. Петър САВЕВ
директор
на ДГС - Брезник

Юбилей**Инж. Георги ДРАГОВЧЕВ на 80 години**

Роден е на 15.06.1937 г. в с. Баня, Благоевградска област.

След завършване на ВЛТИ, специалност "Горско стопанство", работи в ГС - Елешница, като зам.-директор и директор до 1978 г., когато е назначен в Министерството на горите и горската промишленост. Като ръководител в централното горско ведомство инж. Драговчев

работи в областта на лесокултурната дейност и борбата с ерозията, както и по организирането на националните младежки бригади по залесяването в горските стопанства. Има определен принос за усилено внедряване на биологичната рекултивация на хиляди декари нарушили терени и разработване на проекти за баражно строителство.

Инж. Георги ПЕТКАНИН на 75 години

Роден е на 05.04.1942 г. в с. Осиково, Благоевградска област.

През 1968 г. завършва ВЛТИ, специалност "Горско стопанство". Трудовият му път започва в ГС - Катунци. От 1973 г. е зам.-директор, а от 1991 до пенсионирането си през 2005 г. е директор на ГС - Пазарджик.

Инж. Петканин отдава 35 години на безкористна служба на българската гора, като оставя след себе си хиляди декари млади гори и добре организирано и успешно управявано горско стопанство. Той е основател на Дружеството на лесовъдите ветерани в Пазарджишкия регион и негов първи председател.

Тонер касети
пълнене (рециклиране) всички марки
Сервиз на лазерни принтери

БЕЗПЛАТНА ДОСТАВКА В ЦЯЛА БЪЛГАРИЯ

www.bookshop-bg.com

tel. 0878 510141

Книжарницата в Лесотехническия университет
1797 София, бул. „Климент Охридски“ №10

ВЗИСКАТЕЛНИ УСЛОВИЯ
НАДЕЖДЕН ПАРТНЬОР

Husqvarna

АГРОЛАНД-БЪЛГАРИЯ АД, София 1700, ул. "8-ми декември" 13, тел. 024 666 910
info@agroland.eu
www.husqvarna.bg

Съхнене на горите - предизвикателства и решения**Практики за интегрирана защита срещу короядите**

На базата на добрата лесовъдска и растителнозащитна практика у нас и в чужбина е разработена система за интегрирана защита срещу короядите, която включва няколко елемента.

Използване на ловни дървета и феромонови уловки за мониторинг и контрол на короядите. Под "ловно дърво" се разбира повалени дървета или стволове, подредени в купчини по начин, който ги прави по-привлекателни за заселване от короядите. За по-голяма атрактивност и ефективност на улова се препоръчва поставяне на диспенсери при част от купчините или повалените дървета. Те се залагат 2-3 седмици преди летежа на неприятелите и ги привличат в продължение на 4 седмици, след което се обеляват, а отпадъците се изгарят, унищожавайки хиляди насекоми вредители.

Феромонови уловки за корояди. Феромоните са химични вещества, изпусканни от живия организъм, служещи за комуникация с други организми от същия или сродни в систематично отношение видове. В зависимост от специализацията си могат да бъдат за един дървесен вид или комбинирани (привличачи няколко сродни вида). Феромоновите уловки се използват за

проследяване и контрол върху плътността и числеността на популацията на короядите и при необходимост времане на незабавни мерки за регулирането им. За приложение в практиката са разработени няколко вида феромонови уловки - бариерен тип, делтовидна и фуниевидна, а най-новият тип е "Trinet".

Извеждане на селективна санитарна сеч. Нашата практика показва, че най-ефективната мярка за ограничаване на разпространението на короядите и минимизиране на всички дървета с признаки на заселване с корояди, в близост до короядните петна, маскар и още са зелени, но обитавани от хиляди вредители (до 10 000 броя заселеност в едно дърво) е изсичането. Ако те не са унищожени навреме, ларвите на короядите ще успят да се превърнат във възрастни, които ще атакуват други живи дървета.

Приложение на инсектициди. В практиката на някои страни за борба с короядите се използват неоникотиноидните пестициди. За целта са разработени специално адаптирани смеси от активното вещество и пълнители, които повишават равномерно разпределението на препарата по ствола на дърветата, способстват за проникването му до

всички органи на растението и започват да действат веднага след инжектирането. Препоръчват се препарати, произведени от Arborjet, Mauget, Arborsystems, а в Русия аналогът им е Skolit -1. Всички са тествани и са показвали отлични резултати при борбата с короядите.

Друг продукт, регистриран в Австрия, е инсектицидът FASTAC® FORST на фирмата BASF, с активното вещество 15 g/l Alpha-Cypermethrin, с формулатия суспензионен концентрат (СК). Този продукт има продължителност на действие 18 седмици.

Продуктът Lambda с активно вещество cyhalothrin е одобрен за борба с короядите от р. Ips и за боров хоботник *Hylobius abietis* във временни и постоянни складове в Румъния с дерогация по FSC.

Тези продукти се използват и за третиране на лежаща дървесина при съхраняването на временни и постоянни складове.

Биологична борба с короядите. В Русия са разработени технологии за биологична борба с короядите чрез използването на хищни мравки от рода *Thanasimus*: *T. formicarius* и *T. femoralis*, и представителите на р. *Rhizophagus sp.* Проф. Гниненко предостави

по искане на ЛЗС - София, разработки по тази тема.

През пролетта на тази година в района на ДГС - Михалково, бяха уловени няколко екземпляра от хищния бръмбар *Glischrochilus quadripunctatus*. От направената справка за биологията му е видно, че той лесно би се размножил в лабораторни условия и може да бъде разселен в иглолистните култури и насаждения, най-вече в труднодостъпните терени.

Раздробяване на остатъчната дървесна маса на технологични трески. През 1928 г. проф. Методи Русков отбелязва, че върховият корояд заселва и клонките с диаметър около 1.5 см в остатъците от сечта, което налага почистването на сечищата с изгарянето или раздробяването им със специализирана техника.

Тези продукти се използват и за третиране на лежаща дървесина при съхраняването на временни и постоянни складове.

В борбата срещу короядите трябва да се прилага система за интегрирана защита по определена схема, която е позната в лесозасичатата, но изисква решаването на редица задачи за нейното внедряване.

Инж. Николай СТОЯНОВ
директор на ЛЗС - София

Информация**Новата учебна година в Лесотехническия университет**

Новата учебна година на ЛТУ бе открита на 25 септември. В Аулата на университета своите места на

трибуната заеха ректорът проф. д-р Иван Илиев, зам.-ректорът по учебната дейност проф. Милко Милев, по акредитация, международна интеграция и връзки с обществеността доц. д-р Боянка Желязкова и деканите на факултетите.

Сред гостите бяха министърът на земеделието, храните и горите Румен Порожанов, зам. изпълнителният директор на ИАГ инж. Росен Попсов и управителят на Фонд "Научни изследвания" проф. д-р Веселин Брезин. Сред официалните гости бяха посланикът на Мароко в България - Н.Пр. Закия Ел Ми-

дауи, и посланикът на Палестина у нас - Н. Пр. д-р Ахмед Ал Мадбух.

Тържеството бе открито с академично слово на проф. д-р Иван Илиев, който поздрави студентите и им пожела здраве, старание и оптимизъм за преодоляване на бъдещите предизвикателства.

В обръщението си към студентите министър Порожанов призова към усърдно отношение към учебния процес и подчертва, че специалностите, които се изучават в ЛТУ, са изключително важни за икономиката на страната и много актуални за политиките на Европейския съюз.

Тази година новоприетите студенти в образователно-квалификационна степен "бакалавър" и "магистър" са 703, първокурсниците са 559, като 457 в редовна форма на обучение и 102 - задачочна.

Поздравителни адреси бяха получени от името на инж. Григор Гогов - изпълнителен директор на ИАГ, Красимир Вълчев - министър на образоването и науката, Н. Пр. Сюзън Моузи - посланик на Ливан, ректори на университети, ръководители на партньорски инсти-

туции и организации.

Символичната студентска книжка и ключът на ЛТУ проф. Илиев връчи на първокурсничката от най-новата специалност "Алтернативен туризъм" Гергана Касабова.

Женя СТОИЛОВА

Лесовъди разговарят с деца

На 31 август участниците в едномесечната Лятна академия, организирана от Националната художествена академия, пременени като горски обитатели, показаха творбите си пред лесовъдите от Изпълнителната агенция по горите - д-р инж. Ценко Ценов - директор на дирекция "Гори и лесовъдски дейности", и д-р инж. Анна Петракиева - главен експерт в отдел

"Възстановяване, стопа-
низиране, ползване и защита на горите" и заместник на Съюза на лесовъдите в България.

Инж. Петракиева увлечено разказа на малчуганите за гората и защо природа трябва да се пази чиста (снимка).

Всеки от участниците в Лятната академия получи диплом, а в края на празника пристигна и подаръкът за младите таланти - огромна торта, осигурена от ЮЗДП - Благоевград.

Съюзен живот**Пътуващ семинар на Софийското дружество на лесовъдите ветерани**

На 29 и 30 май група представители на Дружеството на ветераните от горското стопанство и горската промишленост проведоха традиционния си пътуващ семинар със съдействието на ЮЗДП - Благоевград, и Държавните горски стопанства в гр. Сандански и Петрич.

Програмата на семинара започна с посещение в управлението на ЮЗДП в Благоевград, където директорът инж. Дамян Дамянов запозна участниците с дейността на държавното предприятие.

Придружени от зам.-директора на предприятието инж. Димитър Димитров, участниците в пътуващия семинар през първия ден посетиха залесяванията, извършени в ДГС - гр. Сандански, в средата на ХХ век. Директорът на стопанството инж. Светла Костадинова сподели, че горските култури от черен бор и атласки кедър се намират в много добро състояние. Акад. Александър Александров и проф. Христо Цаков подчертаха, че за резултатите в залесяванията в района заслуга има действалата по онова време в гр. Сандански Горска опитна станция към Института за гората.

На фона на проблема за съхненето на горските култури, създавани през втората половина на миналия век, на територията на ДГС в Кресна, Цапарево, Катунци, Петрич и Първомай в резултат на правилно подраната аг-

ротехника при залесяването и последвалите отгледни мероприятия сега са в отлично състояние.

Участници в семинара обсъдиха и все по-масовото нападение на боровата процесионка, като изразиха мнение, че борбата с този вредител е недостатъчна.

В защитената местност "Рупите" ветераните бяха посрещнати от директора на ДГС - Петрич, инж. Стоян Ковачев и доайена на лесовъдската колегия от района инж. Страхиц Иванов, дългогодишен директор на стопанството. Зам.-директорът на стопанството инж. Христо Митов разказа за защитената местност, намираща се в Средна Струма и представляваща важен орнитологичен обект. Бе посетен дърводобивен обект, където дървени материали се иззвозват до

автомобилния път с помощта на въжена линия с автоматичен вагон.

На официалната вечерята в туристическата хижа "Беласица" ветераните бяха удостоени с присъствието на инж. Валентин Карамфилов - зам. изпълнителен директор на ИАГ, и инж. Вили Аврамов - председател на УС на ЮЗДП.

През втория ден програмата на семинара започна с посещение в Посетителския център на ДПП "Беласица" в с. Коларово. Главният специалист Маргарита Георгиева разказа за разнообразна дейност в Дирекцията на парка. Към кратката природо-географска характеристика на планината Беласица със свои илюстрации се включи и председателят на туристическото дружество "Калабак" - Петрич, Григор

Дерменджиев. Беласица е планината на кестена и водопадите и това бе причината в програмата да се включи посещение на Яворнишкия водопад, като по пътя да се разгледат вековни кестенови дървета и голям брой представители на чинара.

Програмата на семинара приключи с посещение в Националния парк-музей "Самуилова крепост".

Софийското дружество на ветераните от горското стопанство и горската промишленост изказва благодарност към ръководството на ЮЗДП - Благоевград, и директора инж. Дамян Дамянов, както и на ДПП "Беласица" за оказаното съдействие и гостоприемство.

Инж. Георги ПЕТРУШЕВ
председател на Софийското дружество на ветераните

ДГС - гр. Сандански - домакин на срещата на лесовъдите ветерани от Благоевградска област

На 8 септември ДГС - гр. Сандански - териториалното поделение на Югозападното държавно предприятие - Благоевград, бе домакин на традиционната среща на Дружеството на лесовъдите ветерани от региона. 63-ата участници в срещата, сред които бивши директори на държавните горски стопанства от областта и гости от Дружеството на ветераните от Пазарджишко област, се събраха в м. Попина лъка. От ЮЗДП те бяха поздравени от инж. Ваня Каменова - член на Управителния съвет, и от зам.-директора инж. Антоанета Дивилска. Заслужилите лесовъди, отдали труда си за благото на

българската гора, бяха приветствани от председателя на Съюза на лесовъдите в България проф. д-р Иван Палиголов и заместник-председателя инж. Севдалина Димитрова, както и от директора на РДГ - Благоевград, инж. Иван Гергов и директора на ДГС - гр. Сандански, инж. Светла Костадинова.

Благоевградските ветерани направиха отчет за дейността на дружеството, коментираха злободневните задачи на горския сектор и на белязаха предстоящите задачи. Домакините се погрижиха за посещение до природната забележителност "Водопада" и църквата "Св.

Иван Рилски".

Шестима юбиляри бяха почетени с грамоти и парични награди, както и сувенирни ча сонци.

Осемдесетата си годишнина навършиха лесо-

въдите Георги Драговчев, Тодор Тупаров, Лазар Сланчев, Стефан Сачков и Димитър Кушлев, 70-годишница - Славчо Божков от ДГС - гр. Сандански.

Пазарджишките ветерани подариха на колегите си от Благоевград две картини с природни пейзажи, нарисувани от лесовъда д-р инж. Иван Иванов.

Проф. Иван Палиголов при връчване на наградата на Тодор Тупаров

Участници в срещата в м. Попина лъка

Юбилей**Проф. д.с.н.
Кирил
БОГДАНОВ
на 70 години**

Роден е на 10.08.1947 г. в с. Гинци, Софийска област.

Дипломира се като инженер по горско стопанство във ВЛТИ през 1970 година. От 1976 г. е редовен асистент по лесоустройство във ВЛТИ. Избран е за доцент през 1986 г., а от 2001 г. е професор по лесоустройство.

Проф. Кирил Богданов е изтъкнат учен и преподавател в областта на устройството на горите, обучил стотици студенти. Ръководител е на

голям брой дипломанти по лесоустройство. Взема денонощие участие в управлението на учебния процес в Лесотехническия университет. Неговите научни интереси са свързани с растежа и производителността на горите, инвентаризацията и икономическа оценка на горските ресурси.

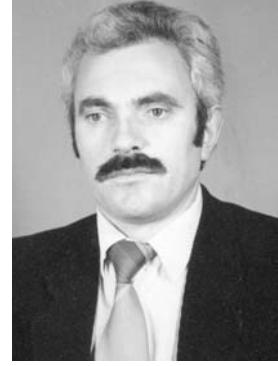
Има значителен принос в усъвършенстване на основите на организация на многофункционално лесоустройство и стопанство в горите.

**Д-р инж.
Йордан
ПЕТРОВ
на 70 години**

Роден е на 26.05.1942 г. в с. Огняново, област Добрич.

Завърши през 1968 г. ВЛТИ, специалност "Горско стопанство". От 1971 до 1981 г. последователно е зам. -директор и директор на Горските стопанства в Генерал Тошево и Толбухин (сега гр. Добрич), след което е на работа в РДГ - Варна. От 1993 до пенсионирането си през 2005 г. е директор на

Лесозаградната станция във Варна. Под негово ръководство са създадени хиляди декари нови гори. Изключително важно място в практиката му работата заема отглеждането и създаването на нови полезащитни горски пояси. Има множество научни публикации в областта на лесозаградната и стопанисването на горите и полезащитните пояси в Добруджа.

**Инж. Мехмет
ВЕЛИЯТ
на 70 години**

Роден е на 11.06.1947 г. в с. Фотиново, Пазарджишко област.

Завърши ВЛТИ, специалност "Горско стопанство", през 1971 година. В продължение на 25 години работи последователно като помощник-лесничий, лесничей, старши лесничей, заместник-директор и директор в Горско стопанство - Борово.

Инж. Велият има значи-

**Инж. Йордан
СТЕФАНОВ
на 70 години**

Роден е на 30.08.1947 г. в Сливен.

Средно образование завърши в Техникума по горско стопанство - Велинград, а висше - през 2000 г. в Лесотехническия университет.

Работи като началник-участък в ГС - Стара река, а след това в ГПП - Благоево, в Република Коми.

От 1978 до пенсиониране

то си през 2011 г. е директор на ГС - Тича. Под негово ръководство в стопанството са създадени хиляди декари млади горски насаждения, развива се успешно страничната дейност, подобрява се организацията на труда, строят се стабилизираните горски пътища и се полагат значителни усилия за правилното стопанисване на горите.

Действителните и нормалните запаси и прираст на широколистните високостъблени гори

Историческият теорията за "нормална гора" има своето развитие. Първоначално за "нормална" се смята гората, която на дадена територия осигурява оптимален запас и прираст и отговаря на строгите изисквания за равномерност и постоянство в ползванието на дървесина. По-късно в основата на прилаганите методи на стопанисване и ползване залягат принципите за разширеното възпроизвъдство по пътя на подобряване на строежа и състава на дървостоите. Днес за "нормална" се приема гората, която в максимална степен и устойчиво изпълнява не само своите производствени, но и екологични и рекреационни функции. Независимо от по-широкото интерпретиране на проблема производствените и екологичните принципи за трайност и постоянно остават основните критерии за "нормална" гора.

Накратко ще разгледаме въпроса за действителния и нормалния запас на широколистните високостъблени гори и насоките за по-рационално използване на територията им.

Широколистните високостъблени гори заемат част от нископланинския и

среднопланинския горскорастителен пояс, с относително богати и среднобогати месторастения. По отчета на горския фонд от 2015 г. средният бонитет е 2.86. Основните дървесни видове са бука, дъбовете, които формират ценни в екологично и производствено отношение дендроценози. Преобладават смесените по състав насаждения с участието на липите и някои ценни видове като шестилът, ясенът и други.

Залесената площ на тези горски формации е 945 728 ха - 24.7 % от горската територия. Общият запас е 201 191 236 м³ при запас на хектар 213 куб. метра. Средният годишен прираст е 2 931 566 м³ и 3.10 м³ на хектар. На фона на тези цифри и при общия нормален запас от 248 494 942 м³ (263 м³/ха) и средния годишен прираст от 3 818 798 м³ (4.04 м³/ха) разликата съответно при общия запас е 47 303 706 м³ (19.04 %), на хектар - 50 м³ (19.01 %), а при средния годишен прираст - съответно 887 232 м³ (23.23 %), на хектар - 0.94 м³ (23.27 %). Данните недвусмислено сочат, че нормалният запас е по-голям от действителния. Нормалният запас е изчислен по известните в лесоустройството методи на средновъзрастните насажде-

ди, като са ползвани съответните статистически данни и таблиците за растежа и продуктивността на бука на проф. Симеон Недялков, с отчитане на участието и на другите горско дървесни видове.

Данните недвусмислено сочат, че нормалният запас е по-голям от действителния. Производственият потенциал на тези гори не се използва пълноценно. Намаляването на дървесния капитал води до намаляване на ефективността и рентабилността на дървопроизводствените и екологичните показатели на системата.

Характерни за запасите са високата средна възраст - 89 г., и тяхното относително равномерно разпределение по класове на възраст. Значителен е делът на зелите и престарелите насаждения с възраст над 120 години - 56 956 ха, при норматив 25 149 хектара. Другата съществена особеност е тази, че средните запаси на хектар на зелите насаждения са твърде ниски. Например действителният запас на хектар на дървостоите от шести клас на възраст е 262 м³, а при нормален запас той би трябвало да бъде 408 куб. метра. В младите и средновъзрастните насажде-

ния действителните запаси се покриват или са близки до критериите за нормалната гора и са съответно 211 и 235 куб. метра.

Причините за незадоволителния запас се дължат преди всичко на значителния дял на дървостоите, които по растеж и производителност са от V бонитет, както и на преждевременно прилаганите лесовъдски системи на възстановяване.

Сравнителните данни за средния годишен прираст са подобни.

Действителният прираст на широколистните високостъблени гори е под критериите за "нормална" гора с 23.5 на сто. Докато в средновъзрастните насаждения прирастът е по-висок от нормалния, което до голяма степен се дължи на бързорастящите дървесни видове, които рано приключват своя цикъл на развитие, при всички останали класове на възраст той е значително по-нисък. Насажденията от шести клас на възраст например имат действителен прираст 292 563 м³ при 438 473 м³ по разчетите за нормална гора. Причини за това, както вече посочихме, са преди всичко малките запаси на дозроящите и зрели

насаждения и значителният дял на горите, растящи на суhi и бедни месторастения.

Разбира се, тук не се отчита наличието на подстраста и младинка до 10-годишна възраст, които са предпоставка за постепенно подобряване на горните показатели. Строежът на много от изборностопанисваните комплекси все още не отговаря на нормативите за оптимално разпределение на дървостоя по класове на дебелина и максимален текущ прираст.

Теоретично годишното ползване на дървесина при нормалната гора е равно на текущия годишен прираст. За осигуряване на относително равномерно разпределение на площите по класове на възраст и трябво ползване, както е известно, днес се прилага по-широк кръг от критерии и ползванието може да бъде по-голямо или по-малко от прирастата. Например за тези гори по лесоустройствените разчети годишното ползване на дървесина е 2 314 643 м³, което представлява 79 % от действителния прираст и 61 % от разчетите за нормалната гора, с което се създават обективни предпоставки за увеличаване с времето на запасите и при-

- в насажденията над 100 г., с намалена пълнота, но с качествен дървостой, да се ограничат до минимум възбновителните сечи. Да се провеждат сечи за растежен простор за увеличаване на запасите и подобряване на производството на едра дървесина;

- при сечите в изборностопанисваните гори постепенно да се постигне оптимален строеж на дървостоите по класове на дебелина и максимален текущ прираст.

- част от никопродуктивните дървости, растящи на бука, зименъдъбови и преходни месторастения, да бъдат трансформирани в смесени иглолистно-широколистни гори.

Инж. Христо ВЪЧОВСКИ

Приносът на лесовъдите за развитието на природозащитната дейност у нас

Българските лесовъди, наред с други специалисти, имат големи заслуги към развитие на природозащитното дело. Поради това отразяваме някои страни от дейността им в богатата история на природозащитата в нашата страна. Сега в резервати, природни паркове и други защитени територии се запазва природата на България, принос за което имат и лесовъди. Той е отразен в редица документи и различни публикации (Велков, Александров, 1988; Недялков, 1996; Раев, 2004; Георгиев, 2004 и др.). От публикациите може да се проследи историята на защитата на българската природа, участието на наши лесовъди, други специалисти и любители на природата за развитието на природозащитната дейност у нас.

В началото на XX в. възниква идеята за еталонни, не-

засегнати от човешка дейност, територии. Има сведения, че това е станало във връзка с отдаването на концесионна експлоатация на горски насаждения около Рилския манастир. Тогавашният главен лесничий на Рилско-манастирското стопанство Г. Тошев е посочил: "Тези гори трябва да служат за национален парк и като преимущество на нашето отечество пред други земи".

Известни са редица факти за създаване и опазване на защитени територии в нашата страна с участието на лесовъди. През 1929 г. по инициатива на Дружеството на българските лесовъди е създаден Съюз за защита на родната природа в София. Започва организирана работа за обявяване на първите защитени територии у нас. За опазване на първичните дълбови гори през 1931 г. е създаден първият

резерват в България - "Силкосия", в който са обхванати различни дълбови гори, гори от източен бук, както и представители на медитерански дървесни и други растителни видове. Две години след това е обявен и първият резерват в иглолистните ни гори - "Парангалица" (1933), в западната част на Рила, за запазване на уникатни гори от смърч, ела и други видове с много високи запаси за Европа (1400-1500 м³/ха). През следващата година е обявено създаването на първия народен парк в България и на Балканския полуостров - "Витоша", за да защитава разнообразни ландшафти и гори с различни видове - дълбови и букови, чисти и смесени иглолистни от смърч, бял бор и други. След това продължава създаването на едни от най-ценните резервати и паркове, в което участието на лесовъди, на-

ред с ботаници, зоолози и природолюбители, е значимо.

За периода 1940-1983 г. броят на защитените природни територии у нас нараства, като над 90 % от тях са гори. До приемане на Закона за защитените територии (1998) от ИПП "Агролеспроект" са осигурени паркоустройства проекти за управление и стопанисване на немалка част от народните паркове у нас. Както се знае, създаването на нови защитени територии през 1967-1971 г. е под ръководството на Министерството на горите и горската промишленост. За начало на управлението на системата от защитени природни територии у нас се посочва 1971 г., когато е създадено Министерството на горите и опазване на природната среда (МГОПС). Към него е изградено и специализира-

но звено - Научният център за опазване на природната среда и водните ресурси.

Редица наши лесовъди

имат голям принос в разработването от МГОПС на Концепцията за опазване и подобряване на природната среда в България (1974), с участието на учени от БАН и други ведомства, като се поставя задачата за увеличаване на резерватната територия и се акцентира върху проучванията за нови предложения за защитени територии. През 1977 г. са публикувани "Основни насоки за опазване и възпроизвъдство на природната среда в НРБ".

Започва междуправителствена програма "Човек и биосфера" към ЮНЕСКО, а страната ни е включена в Списъка на ООН на националните паркове и други защищени територии. Създават

се най-големите народни (национални) паркове в Югоизточна Европа - НП "Централен Балкан" и НП "Рила" (1991-1992 г.), обявени са НП "Странджа" (1995), ПП "Българка" (2002). Отчита се, че защитените територии през 2002 г. са 5.21 % от територията на България, или 16.53 % от горския фонд, с което се нареджат сред страните с висок процент на защитени горски територии (Раев, 2004). За това благородно дело заслуга имат преди всичко български лесовъди, които са един от първите, поставили въпроса за защита на дивата природа. През следващите години се засилва още повече участието на наши лесовъди в много международни природозащитни инициативи.

Доп. д-р Надежда СТОЯНОВА

Съюзен живот

ДПП "Витоша" разказа за дейността си

Изнесеното заседание на Дружеството на ветераните от горското стопанство и горската промишленост - София, състояло се на 4 октомври, започна в района на х. "Кумата".

Групата бе посрещната от ланд. арх. Снежана Петрова - директор на Природния парк "Витоша", и инж. Цветан Динев - зам.-директор на Държавното горско стопанско - София.

Инж. Георги Петрушев - председател на УС на Дружеството на ветераните, представи участниците в срещата и припомни за природното бедствие от 14 юни 1956 г., когато от смерча е унищожена горска растителност (смърчов дървостой),

напълно или частично, на 130 г., по линия с дължина 1100-1300 м и широчина 300 метра.

Целта на семинара бе да се запознаем със сегашното състояние на горската растителност, резултата от проведените залесителни мероприятия, оцеляването на съхнешите иглолистни гори, нарушената структура на дървостоите, динамиката на паразитните гъби и насекоми, управленските практики, използвани в миналото и сега в пострадалите територии на ДПП "Витоша".

Инж. Динев представи лесовъдско-таксационната характеристика на ветровалната зона. Отбеляза трудностите - стръмни терени, плит-

ка почвена покривка, наличие на големи скални масиви, при възстановяване на автохтонната смърчова екосистема.

На станалите разискации инж. Богдан Богданов, акад. Александър Александров, инж. Георги Петрушев отбелязаха недоброто състояние на иглолистните дендроценози и забавяне на горскостопанските мероприятия в тази зона. Това се дължи на редица фактори. Статутът "природен парк" не позволява прокарването на горски пътища и редовни лесовъдски дейности. Пътната инфраструктура е с малка широчина и използвана е съвременните дърводобивни технологии би-

ило затруднено. Забавянето на регламентираното ползване обаче ще влоши нормалната структура на дървостоите.

Вторият обект, който посетихме - короядно петно в смърчово-борово насаждение, със средна възраст 90-100 г., е залесян с доброволен труд през 2006 г., но не са проведени отгледни мероприятия. Днес се наблюдава буйна тревна растителност, върби и трепетлики, които заглушават смърчовите и боровите фиданки. Пограничните естествени борови дървета са във фаза "диклейн", стърчат, самотно оголени от корояда типограф, и очакват своя край. През 2018 г. е предвидено

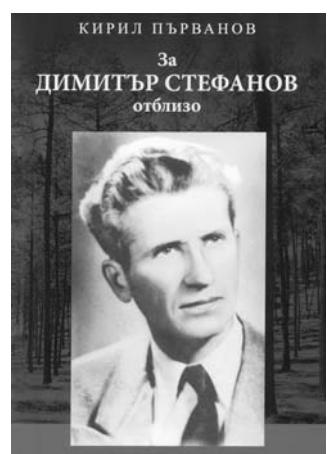
да се проведе санитарна сеч и да се отстрани настанилата се храстова растителност.

В Детския екологичен стационар "Бели брези" се провежда дискусия по проблемите, които затрудняват дейността на управлението на ДПП "Витоша". Ланд. арх. Снежана Петрова подробно запозна присъстващите с изпълнението на културно-стопанския план, с актуализацията на Плана за управление на Парка, финансиран по ОП "Околна среда" (2007-2013 г.), която опазва и използва природните ресурси на защищената територия. Не бя-

ха спестени и някои проблеми, свързани с нерегламентирания мототуризъм (ATB), разрушаването на мостови съоръжения, кражбите на строителни материали, увеличаващата се популация на безстопанствени кучета, умишлените пожари, унищожаването на гъбни находища и защищени тревни видове.

Уверихме се, че колективът от специалисти и охранители на ДПП "Витоша" изпълнява своя дълъг и призвание, пази и умножава

Нови книги

Кирил Първанов. За Димитър Стефанов отблизо. София, 2017 г., 127 стр.

Проф. д-р Димитър Стефанов е един от изявените практически дейци, изследователи и преподаватели в

областта на горите, които работят най-активно в първата половина на XX век. Лесовъдният факултет на Агрономо-лесовъденния факултет на Софийския университет, който той завърши през 1930 г., и Висшето техническо училище в Мюнхен, където през 1940 г. защитава докторска дисертация, са основата за изграждането на Димитър Стефанов като лесобиолог и водещ учен по горска фитопатология и ентомология. Работи в различни райони на България, но и като начинещ лесовъд, и като ректор на ВЛТИ (сега Лесотехнически университет) се отличава със скромност и трудолю-

бие. С неговите изяви в лесотехническата практика, наука и образование е пример за всеотдайност и обич към българската гора. Възпитаник на ВЛТИ, авторът на книгата инж. Кирил Първанов, след като се пенсионира от ръководния пост в областта на мебелното производство, посвещава живота си на съхраняване на паметта за историческото развитие на част от горската промишленост и дейците ѝ, като издава 5 книги. Димитър Стефанов е преподавател на Кирил Първанов във ВЛТИ и баща на съпругата му. Затова книгата е написана наистина "отблизо" и с много обич.

Велико Търново, 2017 г., 64 стр.

Изданието може да се определи като горски фотоалбум, в който са представени историческите данни за лесовъдството в България, подкрепени с много снимки от събитията в държавните горски стопанства на територията на РДГ - Велико Търново.

Наред с природните красоти, на които регионът е богат, във фотоалбума е отдelenо място на красивото ув-

лечение на инж. Гунчев - умело преобразени в птици, животни и митични същества части от дървото и корените. Инж. Иван Гунчев работи над 47 години като лесовъд във Великотърновския край, директор на РДГ - Велико Търново, е до 2009 г., когато се пенсионира. Той винаги успява да представи високите постижения на науката и практиката на лесовъдите от региона. Издал е книгата "Горите и горското стопанство на Великотърновска и Габровска област".

IN MEMORIAM

На 19 август почина инж. Светослав Иванов Татарски.

Роден е на 25.02.1965 г. в София. Завърши средното си образование в Сливен. През 1994 г. се дипломира в Лесотехническия университет, специалност „Горско стопанство“. През 2007 г. завърши второто си висше образование във Великотърновския уни-

верситет „Св. св. Кирил и Методий“, специалност „Стопанско управление“.

През 1996 г. постъпва в ДЛ - гр. Сандански, където работи до 2001 г. като началник на ГСУ - Мелник, а след това - до 2011 г., е директор. През 2012-2013 г. е главен горски инспектор в РДГ - Благоевград. От октомври 2013 г. до 2015 г. е директор на ДГС - Кресна.

Поклон пред светлата му памет!

На 31 август почина инж. Иван Жеков Чешмеджиев.

Роден е на 10.05.1935 г. в с. Вълчи дол, Варненска област. Завърши ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“, през 1960 година. Работи в Горските стопанства в Лъки, Старо Оряхово и Велинград.

От 1976 до 1995 г. е директор на Техникума по горско стопанство „Христо Ботев“ - Велинград (сега Професионална гимназия).

Инж. Чешмеджиев има голям принос за ут-

върждане на учебното заведение като едно от най-престижните училища в България. Включен е в комисии по изработване на учебни планове и програми за професите „Горско и ловно стопанство“ и „Механизация по горското стопанство“. Има международни специализации.

През 1982-1986 г. участва като съавтор в написването на два учебника по основи на лесовъдството за професия „Механизация на горското стопанство“ за паралелки по горско стопанство в СПТУ.

Поклон пред светлата му памет!

На 6 септември почина д-р инж. Иван Петров Костов.

Роден е на 24.01.1935 г. в с. Драгойново, Пловдивска област. ВЛТИ завърши през 1963 година. Трудовата си дейност започва в ГС - Поморие. През 1965-1966 г. е главен инженер на ГС - Малко Търново. Директор на ГС - Граматиково, е от 1967 до 1971 година. След което постъпва в РДГ - Бургас, където последователно - до 1990 г., е лесничий, главен експерт и зам.-директор, оставяйки след себе си мащабни залесявания, укрепване на водосборите на язовирите „Камчия“ и „Ясна поляна“, крайпътни залесявания.

През 1974 г. защитава докторска дисерта-

ция върху устойчивостта на иглолистните култури в Странджа.

През 1991 г. е назначен за главен директор на РДГ - Пловдив. От 1993 до 1995 г. е зам. главен директор на РДГ - Бургас. От 1995 до 1996 г. е заместник-председател на Комитета по горите.

Д-р инж. Иван Костов е автор на метода за възстановителна сеч за превръщане на издънковите гори в семенни чрез средностъблено стопанство. Издава самостоятелно и в съавторство няколко книги за горските ресурси и стопанисването им в Бургаския регион. Над 70 са заглавията на публикациите му. Носител е на високи държавни отличия.

До последния си дъх продължава да живее с проблемите на горския сектор.

Поклон пред светлата му памет!

Инж. Иван Гунчев. 137 години държавна горска администрация в регион

Велико Търново

1880-2017

Белица

Състезания

Професионалните гимназии си оспорваха първенството на “Горски многобой”

На 4 май в УОГС - Юндола, се проведе десетото юбилейно състезание между професионалните гимназии “Горски многобой”. Организатори на събитието бяха Министерството на образованието и науката и Лесотехническият университет, в партньорство с Професионалната гимназия по горско стопанство “Христо Ботев” - Велинград. Спонсорството бе осигурено от Южноцентъралното държавно предприятие - Смолян, както и фирмите “Andreac Штил” и “Хускварна”.

27 ученици от 9 професионални гимназии

площ всеки състезател трябваше за залеси по една иглолистна фиданка, като си служи с подобрения меч на Колесов за отваряне на цепнатина, а комисията следеше за размерите на цепнатината, за дълбината на засаждане, използването на садилното колче и разположението на фиданката. Общото време за изпълнение бе 5 минути, а всяка следваща - наказателна, като се начисляваха и за всяка неправилно изпълнена операция по залесяването. С най-добър резултат в тази дисциплина бе Джемал Бекташев от ПЛТГ “Никола Вапцаров” - Банско (сн. 1).

още много изисквания. Особено се държеше на спазването на правилата за техническа безопасност. Най-добре тук се представи отборът на ПГСД “Стефан Божков” - Батак, а за най-добър в повалянето бе обявен Димитър Чальков от ПГСГСТ “Никола Вапцаров” - Чепеларе.

Вторият пункт включващ две дисциплини - “Подготовка на бензиномоторния трион за работа” и “Прецизно рязане на шайби”. Всеки от състезателите, оборудван със съответната екипировка, трябваше да разглоби и сглоби бензиномоторния трион (сн. 3). Тук

варна”, “Пролес инженеринг” и Община Велинград.

Шампион в първия индивидуален етап от състезанието стана Стефан Спасов от ПГСД “Христо Ботев” - Велинград, следван от съотборника си Йоан Узоров, третото място за Александър Пашалийски от ПГСГСТ “Никола Вапцаров” - Чепеларе.

Отборното класиране от втори етап отреди първото място за ПГСГСТ “Никола Вапцаров” - Чепеларе, второто за ПЛТГ “Никола Вапцаров” - Банско, трето си поделиха ПГСД “Стефан Божков” - Батак, и ПГЗС

взеха участие в надпреварата: ПЛТГ “Никола Вапцаров” - Банско, ПГСД “Стефан Божков” - Батак, ЛПГ - Берковица, ПГСД “Николай Хайтов” - Варна, ПГСД “Христо Ботев” - Велинград, ПГСГС - Кърджали, ПГСС “Гео Милев” - Мъглиж, ПГСГСТ “Никола Вапцаров” - Чепеларе, и ПГЗС “Александър Стамболовски” - с. Чомаковци. В първия етап от състезанието всеки от претендентите трябваше да пробяга маршрут по пресечен терен с дължина 2.2 километра. По маршрута бяха разположени пунктовете по отделните дисциплини.

Първият от тях бе “Разпознаване на иглолистни и широколистни видове, дървесина, стъпки и следи на дивеч, болести и вредители”. Времето за разпознаване бе 10 минути, като всяка

следваща бе отчитана като наказателна. Наказателни минути се начисляваха и за всеки неразпознат вид. Най-добри умения тук демонстрира Йоан Узоров от ПГСД “Христо Ботев” - Велинград.

Втората дисциплина - “Спортен риболов”, изискващо умението с въдица с оловна тежест да се уцели центъра на мишена с три кръга, който е на разстояние 15 м от стартовата линия. Всеки състезател разполагаше с три опита, като наказателните минути се начисляваха за отдалеченост от центъра. Най-точен с въдицата бе Александър Пашалийски от ПГСГСТ “Никола Вапцаров” - Чепеларе.

На третия пункт “Стрелба с пневматична пушка” състезателите отново трябваше да проявят точност, този път в стрелба по мишена на разстояние 10 м от стартовата линия. Участниците разполагаха с три изстрела от право положение, без опора, като получаваха наказателни минути за отдалеченост от центъра на мишлената, както и за неспазване на правилата за безопасно боравене с оръжие. Най-точен тук бе Стефан Спасов от ПГСД “Христо Ботев” - Велинград.

На последния пункт от този етап - “Садене на фиданка”, на предварително подгответа

Вторият етап на състезанието бе разделен на два пункта. В първия “Поваляне, кастрене, разкрояване и разтрупване на дърво” участниците се явиха на специално обозначения терен с пълна специализирана екипировка и инструменти. Тук работата бе екипна и започваше с подготовката на работното място, определяне на посоката на поваляне и маркиране с жалон на разстояние 10-15 м от дървото. Първият състезател имаше задачата да повали дървото в точно избраната посока към жалона, като извърши качествено засека и отрязването, без да допускаувреждане на стъблото (сн. 2).

Задачата на втория състезател беше кастрене на клоните, а на третия - разкрояване и разтрупване на подходящи сортименти и тяхното кубиране. Времето бе отчитано общо за целия отбор. Комисията строго следеше за правилните параметри на повалянето на дървото, а оценката на отбора се формираше от спазването на посоката на поваляне, височината на пъна, дълбината и тъгъла на засека, широчината на предпазната ивица, състоянието на работната площадка, спазването на технологията на кастрене, височината на чеповете и нараняванията по стъблото, правилното оразмеряване на сортиментите и точността в изчисляване на обема им, както и

комисията следеше за регулирането на режещата верига, нейната подвижност, спазване на реда на операциите, взръзки на наранявания. Най-сръчен и бърз тук се оказа Димитър Чальков от ПГСГСТ “Никола Вапцаров” - Чепеларе.

След това състезателите преминаваха към специално подгответа площадка, където трябваше да отрежат шайби от два дървесни трупа, поставени на станоци под различен ъгъл (сн. 4). Местата на рязовете бяха обозначени с боя, като първият задължително трябваше да се направи от горе надолу, а вторият - от долу нагоре. Тук бе важно двата ряза да са перпендикуляри на надължната ос на трупчетата, да се спази изискваната дебелина и симетричност. Най-прецизен в тази дисциплина бе Асен Стефанов от ЛПГ - Берковица.

След края на състезателния ден започна отговорната работа на централната комисия с председател Маргарита Гатева - държавен експерт в МОН, и членове проф. д-р Милко Милев - зам.-ректор и доц. д-р Мариус Димитров декан на ФГС в ЛТУ.

Тържественият миг на награждаването дойде вечерта на същия ден.

Всички участници получиха грамоти и подаръци от фирмите “Andreac Штил”, “Хуск-

“Александър Стамболовски” - с. Чомаковци.

Първото място и купата в комплексното отборно класиране на състезанието “Горски многобой 2017” завоюва отборът на ПГСГСТ “Никола Вапцаров” - Чепеларе. Втори останаха възпитаниците на ПЛТГ “Никола Вапцаров” - Банско, а трети завърши отборът на ПГСД “Христо Ботев” - Велинград (сн. 5).

Наред с материалните награди, грамотите, медалите и купите за победителите, една нематериална, но много висока награда-признание за всички участници бе оповестена от зам.-ректора на ЛТУ проф. д-р Милко Милев, който обяви, че всички участници в състезанието са приети за редовни студенти във факултет “Горско стопанство”, без да полагат приемен изпит.

Маргарита Гатева, от своя страна, обяви готовност от страна на МОН рангът на състезанието да бъде променен от национален в международен, като покани пристъпващите представители на професионални училища от Сърбия, Босна и Херцеговина и Румъния да се включат в следващото издание на състезанието.

С това изненадите не приключиха - плакети от МОН за принос към националното образование получиха и директорите на професионалните гимназии, както и организаторите и спонсорите. Специална награда тази година получи единственото момиче-състезател - Яна Григорова, а тя бе “Мис Горски многобой”.

Кметът на Велинград Костадин Коев отличи с почетни грамоти инж. Стефан Шулев - директор на ПГСД “Христо Ботев” - Велинград, инж. Анна Чечева - бивш преподавател в гимназията с огромен принос за утвърждаването на състезанието “Горски многобой”, Маргарита Гатева от МОН и заместник-ректора на ЛТУ - проф. д-р Милко Милев.

По традиция в края на церемонията бе обявен и следващият домакин - ЛПГ - Берковица.

Юлия СЪБЧЕВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ